

Katastrofa, panika či hystéria?

Zatiaľ to nikto nevie... Je možné, že sme skutočne svedkami vzniku pandémie, ktorá bude stáť milióny životov. Alebo sa nová epidémia chrípky preruší, podobne ako sa to stalo v roku 2003 so SARS-om, či v roku 2007 s vtáčou chrípkou. Jedno je však isté – znovu sa ukazuje, ako sme zraniteľní – telesne aj duševne – v súčasnom zrýchlenom, globalizovanom svete!

Všetko sa začalo tak, ako v americkom filmovom thrilleri. Na dvore obrovskej, modernej prasacej farmy v mexickom mestečku La Gloria s 3000 obyvateľmi sa hrá malý, štvorročný chlapček... O niečo neskôr sa v blízkom hlavnom meste krajiny, kam dochádza za prácou polovica obyvateľov mestečka, objavujú nové prípady chrípky... Epidemiológovia starostlivo vystopujú zdroj infekcie a ukážu, že tzv. „Patient Zero“ je práve ten malý chlapček z prasacej farmy... Práve v jeho krvi dokázali prvýkrát nový vírus, ktorý pravdepodobne vznikol kombináciou bežného ľudského vírusu s vírusom pretrvávajúcim v prasatách (a obsahujúcim aj časť genetickej informácie vtáčieho vírusu).

Hlavným problémom je, že nový vírus dokázal „prelomit“ medzidruhovú bariéru a šíri sa zo živočíchov aj na človeka. A tým sa „džin“ (vírus dostal na slobodu... V čase písania tohto príspevku už počet chorých prevyšil 30 tisíc osôb a viac ako 150 z nich jej aj podľahlo a Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila celosvetovú epidémiu (pandémiu). Nemôžeme sa čudovať, že tieto skutočnosti stupňujú tradičné obavy ľudí z infekčných chorôb. Pravda, dnes už nie je dôvod obávať sa moru, ktorý pred 700 rokmi zobral život polovici Európanov, alebo cholery, ktorá od 19. storočia v ôsmich vlnách zabíjala desiatky miliónov ľudí. Avšak rovnako zlú „mediálnu prezentáciu“ má aj vírus chrípky, ktorý v minulom storočí zapríčinil tri dobre zdokumentované pandémie. Prvá, tzv. španielska chrípka prebiehala v rokoch 1918 až 1919 a bola spôsobená vírusom chrípky A H1N1. Odhaduje sa, že zahubila 40–50 miliónov ľudí na celom svete, čo bolo viac ako počet obetí prvej svetovej vojny. Ďalšie pandémie, „ázijská chrípka“ z roku 1957 a „hongkongská chrípka“ z roku 1968, už neboli tak devastujúce, avšak každá spôsobila 1–4 milióny úmrtí. Dokonca aj v minulom, tzv. nepandemickom roku štvrtí milióna ľudí exitovalo na „klasickú“ chrípku, resp. na jej bakteriálne komplikácie.

Paniku a neistotu stupňuje aj množstvo bludov, ktoré často ani médiá nedementujú. Napríklad sa rozšírila správa, že v 19 krajinách zastavili dovoz bravčového mäsa, ale ani medzi riadkami sa neuvádzalo, že to bolo zbytočné, lebo choroba sa nerozširuje bravčovým mäsom. Pre takú nevedomosť úradníkov vo viacerých krajinách utratili všetky prasatá, ba v bagdadskej zoo padli za obeť aj chůdence diviaky („divé svine“!). Nie je náhodou, že experti neuznávajú výraz „vírus prasacej chrípky“ a hovoria o víruse typu A – H1N1.

Situácia sa dynamicky mení. Vírus sa už za niekoľko týždňov rozšíril po celom svete, dokázali ho už skoro v 75 krajinách vrátane Slovenska. Na druhej strane sa ukazuje, že pôvodné správy o závažnosti priebehu choroby nemuseli byť celkom opodstatnené. Čo sa týka Slovenska, podľa odhadu WHO môžeme počítať s pol až jeden a pol miliónmi chorých. Ak ozaj dôjde k pandemickému rozšíreniu vírusu, tak podľa tejto predpovede asi 1% chorých bude hospitalizovaných a mortalita ani medzi nimi nebude pravdepodobne prevyšovať 2–3%.

Podľa odborníkov môže nový vírus zasiahnuť celú zemeguľu v dvoch vlnách v priebehu dvoch rokov a pravdepodobne u nás nevyvolá masovejšie ochorenia pred sezónou jesenného ochladenia. Ak sa to stane, hlavnou úlohou lekárov aj verejnosti bude spomalenie a zastavenie infekčného reťazca. Takto získaný čas môže byť dostatočný na výrobu potrebného množstva očkovacej látky (ktorej produkcia sa ešte v žiadnej krajine nerozbehla). Okrem očkovania totiž neexistujú žiadne špecifické remédiá na ochranu proti chrípke. Antivírusové lieky nezabráňajú vzniku infekcie, iba zmiernia závažnosť jej priebehu. Inými slovami, ich „preventívne“ užívanie u detí či u dospelých je zbytočné, ba dokonca môže byť aj škodlivé pre možnosť vývoja liekovej rezistencie.

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Pediatrica pre prax

Ročník 10, 2009, číslo 3, vychádza 6 × ročne

Predseda redakčnej rady:

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Podpredseda redakčnej rady:

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.

Odborný editor:

prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.

Redakčná rada:

MUDr. Eva Antonyová, prof. MUDr. František Bauer, CSc., doc. MUDr. Marta Benedeková, CSc., doc. MUDr. Olga Červeňová, CSc., MUDr. Peter Čížnar, CSc., prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc., prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc., Mgr. Jaroslava Fendrychová, MUDr. Pavel Frühauf, CSc., MUDr. Josef Grym, MUDr. Josef Gut, MUDr. Karel Goldemund, CSc., MUDr. Nora Hradská, doc. MUDr. Darina Chovancová, CSc., MUDr. Pavel Geier, doc. MUDr. Karol Kralinský, PhD., mim. prof., MUDr. Alena Machovcová, MBA, doc. MUDr. Ivan Novák, CSc., MUDr. Jana Rašková, MUDr. Katarína Šimovičová, MUDr. Pavol Šimurka, prof. MUDr. Jiří Šnajdauf, DrSc., doc. MUDr. Branislav Spišák, CSc., mim. prof., MUDr. Alena Staníková, PhD., MUDr. Ján Šuba, doc. MUDr. Dalibor Sedláček, CSc., MUDr. Jarmila Seifertová, doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o.

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava, www.solen.eu
tel.: 02/5465 1381, fax: 02/5465 1384, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Ing. Jana Repiská,
02/5413 1381, 0911 900 599, repiska@solen.sk

Šéfredaktor vydavateľstva:

Mgr. Roman Jazudek, jazudek@solen.sk

Grafická úprava a sadzba:

Martin Michalík, michalik@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Ing. Ivana Mihoková, 02/5465 0648, mihokova@solen.sk

Predplatné na rok 2009:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2009 je 18 € (542,30 Sk, konverzný kurz 30,1260 SKK/1 €).
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: zarecka@solen.sk, telefonicky: 02/5465 0649,
faxom: 02/5465 1384

Vydavateľ v ČR:

SOLEN, s. r. o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc

Redaktorka v ČR:

Mgr. Iva Daňková, dankova@solen.cz

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom 3489/2005

ISSN 1336-8168

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).

Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citacíny index: Pediatr. prax

Vybrané články z časopisu *Pediatrica pro praxi*, ktorý vydáva spoločnosť Solen, s. r. o., Česká republika sú vydávané v Slovenskej republike na základe licencie poskytnutej spoločnosťou Solen, s. r. o., Česká republika.

Spoločnosť Solen, s. r. o., Slovenská republika, má výhradné právo na publikáciu článkov z časopisu *Pediatrica pro praxi* a z ďalších časopisov spoločnosti Solen, s. r. o., Česká republika. Akákoľvek časť obsahu *Pediatrica pro praxi* nesmie byť kopírovaná alebo rozmnožovaná s cieľom ďalšieho rozširovania akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme (mechanickej, fotografickej, xerografickej či elektronickej) bez písomného súhlasu spoločnosti Solen, s. r. o., ako vlastníka autorských práv na území Slovenskej republiky. O zhotovovanie a zasielanie kópií stránok či jednotlivých článkov publikovaných v časopisoch spoločnosti Solen možno žiadať výlučne redakciu alebo spoločnosť Solen.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.